

Versiune electronică: [V1.0]

Gabriel García Márquez

POVESTIRI

ULTIMA CĂLĂTORIE A VASULUI-FANTOMĂ

Acum o să vedeți voi cine sunt eu, își spuse, cu noua-i voce groasă de bărbat, mulți ani după ce văzuse pentru prima dată transatlanticul uriaș, fără lumini și fără zgomot, ce trecuse într-o noapte prin dreptul satului ca un mare palat pustiu, mai lung decât satul întreg și mult mai înalt decât turla bisericii, și navigase mai departe în întuneric spre orașul colonial fortificat împotriva piraților de pe cealaltă parte a golfului, cu vechiul său port de traficanți de negri și farul rotitor ale cărui lugubre fășii de lumină, la fiecare cincisprezece secunde, prefăceau așezarea într-o tabără lunară de case fosforescente și străzi de deserturi vulcanice, și cu toate că el era pe vremea aceea un copil fără voce groasă de bărbat, dar având voie de la maică-sa să asculte până foarte târziu pe țârm harfele nocturne ale vântului, încă își mai putea aduce aminte, de parcă l-ar fi avut în fața ochilor, că transatlanticul dispărea când lumina farului îi cădea dintr-o parte și apărea iar când lumina trecea, așa încât era un vas intermitent, apărând și dispărând la intrarea în golf, căutând cu dibuieli de lunatic geamandurile care semnalizau canalul portului, până când ceva trebuie să se fi stricat la busolele sale, fiindcă se abātu către stânci, se izbi, se făcu țândări și se scufundă fără nici un zgomot, deși o ciocnire atât de cumplită cu recifele ar fi trebuit să stârnească un zornăit de fiare și o explozie de motoare ce-ar fi încremenit de groază până și dragonii cei mai adormiți din selva preistorică ce începea de la ultimele șase străzi ale orașului și se sfârșea la celălalt capăt al lumii, astfel că el însuși crezu că era un vis, mai cu seamă a doua zi, când văzu acvariul strălucitor al

golfului, dezordinea de culori a cocioabelor negrilor pe colinele portului, goeletele contrabandiștilor din Guyane primindu-și încărcătura de papagali nevinovați cu gușa plină de diamante, își zise, am adormit numărând stelele și am visat vaporul acela uriaș, cu siguranță, și rămase atât de încredințat, încât nu povesti nimănui și nici nu-și mai aminti de viziunea aceea până în noaptea din luna martie a anului următor, când plecase în căutarea cetelor de delfini în mare și ce a găsit a fost transatlanticul iluzoriu, sumbru, intermitent, cu aceeași țință greșită ca prima oară, numai că el era acum atât de sigur că e treaz, că dădu fuga să-i povestească mamei, iar ea a petrecut trei săptămâni gemând dezamăgită pentru că o să-ți putrezească creierii de viața asta trăită pe dos, dormind ziua și hoinărind noaptea ca răufăcătorii, și deoarece a fost nevoită să se duca la oraș într-una din zilelele acelea, căutând ceva comod unde să se așeze ca să se gândească la bărbatul ei mort, căci balansoarului i se stricase cumpăna în cei unsprezece ani de văduvie, profita de ocazie pentru a-l ruga pe luntraș să o ia pe lângă recife, astfel încât fiul ei să poată vedea ceea ce văzuse cu adevărat în vitrina mării, iubirile meduzelor printre bureții primăvăratici, peștii trandafirii și albaștri zbenguindu-se în vârtejurile mai blânde ale apelor, și chiar și pletele rătăcitoare ale înecaților vreunui naufragiu colonial, dar nici urmă de transatlantice scufundate, da' de unde, și totuși el se arăta mai departe la fel de inversunat, încât maică-sa îi fâgădui să-l însoțească în ajunul din martie următor, cu siguranță, fără să știe că tot ce era sigur în viitorul său era un fotoliu de pe timpul lui Francis Drake pe care l-a cumpărat dintr-un bazar turcesc și în care se așeza să-și tragă sufletul chiar în seara aceea, oftând, bietul meu Holofem, de-ai vedea ce bine mă pot gândi la tine stând pe husele astea de catifea și pe brocarturile astea de catafalc de regină, dar cu cât își evoca mai mult bărbatul mort, cu atât îi clocotea în inimă sângele devenit precum ciocolata, de parcă în loc să stea jos ar fi alergat, scuturată de fiori și cu răsuflarea plină de țarină, până când el se întoarse în zori și o găsi moartă în fotoliu, caldă încă, dar pe jumătate putrezită, precum cei mușcați de năpârcă, așa cum se întâmplă mai apoi cu alte patru femei, înainte de a arunca în mare fotoliul ucigaș, foarte departe, unde să nu mai facă rău nimănui, căci îl folosiseră atât de mult de-a lungul veacurilor, încât îi pierise calitatea de a dăruii odihna, așa că el a trebuit să se deprindă cu mizera-i rutină de orfan, arătat cu degetul de toți drept fiul văduvei care adusese în

sat tronul nenorocirii, trăind nu atât din mila oamenilor, cât din peștele pe care-l fura de prin bărci, în vreme ce vocea i se făcea subțire ca sfoara de cânepă și începea să nu-și mai amintească de viziunile lui de odinioară, până când în altă noapte de martie în care privi întâmplător spre mare și, pe neașteptate, maică-măiculiță, iat-o, nemaipomenita balenă de azbest, fiara care răgea, veniți s-o vedeți, striga înnebunit, veniți s-o vedeți, stârnind atâta larmă de lătrături de câini și țipete îngrozite de femei, că până și bărbații cei mai bătrâni își amintiră de spaimele străbunilor și se băgară pe sub paturi crezând că se întorsese William Dampier, dar cei care ieșiră în stradă nu se osteniră să vadă imensitatea aceea de necrezut ce-și pierdea iar, chiar atunci, orientarea, năruindu-se în dezastrul anual, ci îl bătură măr și-l lăsară într-un hal fără de hal încât atunci, și-a zis el, spumegând de furie, acum o să vedeți voi cine sunt eu, dar se feri să împărtășească hotărârea cuiva și își petrecu tot anul cu ideea fixă, acum o să vedeți voi cine sunt eu, așteptând să mai vină o dată fantoma, ca să facă ceea ce și făcu, gata, fură o barcă, străbătu golful și-și petrecu seara în așteptarea marelui ceas al vieții lui, pe povârnișul portului de traficanți de negri, printre scursurile Caraibilor, însă atât de absorbit de aventura sa, încât nu opri ca de obicei în fața prăvăliilor hindușilor să vadă mandarinii de fildeș ciopliți dintr-un colț întreg de elefant, nici nu-și mai bătu joc de negrii olandezi în velocipelele lor ortopedice, nici nu se sperie ca în alte rânduri de malaiezii cu pielea de cobră care făcuseră ocolul lumii fascinați de himera unei cârciumi tainice unde vindeau biftecuri de braziliene fripte pe cărbune, fiindcă nu-și dădu seama de nimic până când noaptea nu căzu asupra-i, cu toată greutatea stelelor, și selva răspândi o mireasma dulce de gardenii și de salamandre putrede, și iată-l vâslind în barca furată spre intrarea golfului, cu felinarul stins ca să nu le dea de gândit polițiștilor din garda împotriva contrabandei, idealizat tot la cincisprezece secunde de fâlfâirea verde a farului și devenit iar om din pricina întunericii, conștient ca mergea aproape de geamandurile ce semnalizau canalul portului, nu numai pentru că-i vedea tot mai intensă strălucirea apăsătoare, ci pentru că boarea apei era mereu mai tristă, iar el vâslea atât de adâncit în gânduri, că nu știu de unde-l răzbi pe neașteptate o înspăimântătoare răsufare de rechin, nici pentru ce noaptea s-a făcut densă de parcă stelele ar fi murit dintr-o dată, și iată acolo transatlanticul cu mărimea-i de neînchipuit, maică-măiculiță, mai mare decât orice altceva mare

de pe lume și mai întunecat decât orice altceva întunecat de pe pământ ori din apă, trei sute de mii de tone de miros de rechin trecând atât de aproape de vas, încât el putea vedea nituirile hăului de oțel, fără o singură lumină în infinitele sale hublouri, fără un suspin al mașinilor, fără un suflet, și purtând cu sine propria-i atmosferă de liniște, cerul său pustiu, aerul său mort, timpul său oprit, marea-i rătăcitoare unde plutea o lume întreagă de animale înecate, și dintr-o dată totul pieri la lumina puternică a farului și preț de o clipă redeveni acea diafană mare a Caraibilor, noaptea de martie, văzduhul cotidian al pelicanilor, așa încât el rămase singur printre geamanduri, fără a ști ce să facă, întrebându-se uimit dacă într-adevăr n-o fi visând cu ochii deschiși, nu doar acum, ci și în celelalte rânduri, dar nu sfârși bine cu întrebatul că o pală tainică stinse geamandurile de la prima până la cea de pe urmă, astfel că atunci când trecu lumina farului transatlanticul se ivi iar și avea busolele dezorientate, poate fără a ști măcar în ce loc al mării se afla, căutând pe băjbăite canalul invizibil, însă de fapt îndreptându-se către stânci, până când el avu revelația copleșitoare că povestea cu geamandurile era ultima cheie a vrajei, și aprinse felinarul din barcă, o mărunță luminiță roșie care n-avea de ce să pună pe gânduri pe nimeni din turnurile de pază, dar care a fost pesemne pentru pilot ca un răsărit de soare, căci datorită ei transatlanticul își îndreptă direcția și intră pe poarta cea mare a canalului printr-o manevră de reînviere fericită, și atunci toate luminile sale se aprinseră în același timp, cazanele începură să pufăie iar, stelele sclipiră în cerul lor și stârvurile animalelor se duseră la fund, și răzbătea zgomot de farfurii și miros de sos cu foi de dafin din bucătării, iar de pe punte se auzea clarinetul orchestrei și zvâcnirea sângelui în venele celor îndrăgostiți de necuprinsul mării în penumbra cabinelor, dar el mai avea încă atâta furie adunată în suflet, că nu se lasă copleșit de emoție, nici speriat de vrajă, ci-și spuse, mai hotărât ca oricând, că acum o să vedeți voi cine sunt eu, drace, acum o să vedeți, și în loc să se dea la o parte ca să nu se năpustească asupra-i uriașa mașină începu să vâslească înaintea ei, fiindcă acum o să vedeți voi într-adevăr cine sunt eu, și călăuzi mai departe vasul cu felinarul până când a fost atât de sigur de supunerea acestuia, încât îl obligă să-și schimbe din nou direcția înspre cheiuri, îl scoase din canalul invizibil și-l duse de căpăstru de parc-ar fi fost un mieluşel al mării către luminile satului adormit, un vas viu și invulnerabil la fasciculele farului care acum

nu-l făceau nevăzut, ci-l arătau așa cum era, din aluminiu, la fiecare cincisprezece secunde, și iată că începeau să se deslușească crucile bisericii, sărăcia caselor, iluzia, și transatlanticul venea după el, urmându-l cu tot ce avea înăuntru, căpitanul adormit pe partea inimii, taurii de coridă în zăpada boxelor, bolnavul singur în infirmerie, apa văduvită de cisternele ei, pilotul la postul lui, care trebuie să fi confundat stâncile cu digurile fiindcă în clipa aceea izbucni urletul nemaipomenit al sirenei, o dată, iar el se simți înmuiat de răpăiala de aburi ce căzu asupra-i, încă o dată, și vasul străin a fost gata să se scufunde, și încă o dată, însă acum era prea târziu, fiindcă iată, se vedeau deja scoicile de pe țărm, pietrele de pe stradă, porțile celor neîncrezători, satul întreg scăldat chiar în luminile transatlanticului îngrozit, iar el abia a mai avut timp să se dea într-o parte pentru a face loc cataclismului, strigând zguduit iată-l aici, nenorociților, cu o clipă înainte ca înspăimântătorul corp de oțel al navei să spintece pământul și să se audă clinchetul limpede al celor nouăzeci de mii cinci sute de cupe de șampanie ce s-au spart una după alta de la provă până la pupă, și atunci se luminează, dar n-a mai fost dimineața de martie, ci amiaza unei zile de miercuri strălucitoare, iar el și-a putut face plăcerea de a-i vedea pe cei neîncrezători contemplând cu gura căscată transatlanticul cel mai mare din lumea aceasta și din cea de dincolo, împotmolit în dreptul bisericii, mai alb ca orice, de douăzeci de ori mai înalt decât turla și cam de nouăzeci și șapte de ori mai lung decât satul, cu numele săpat în slove de fier, șiroindu-i încă pe cele două flancuri apele străvechi și stătute ale mărilor morții.

1968